

„Realita“ a „skutečnost“ / „Skutečnost“ a „realita“

Ve filosofii nelze připustit, aby se směřovaly nebo zaměřovaly termíny „realita“ a „skutečnost“, jak tomu ovšem bývá v běžném životě. Když už takové dva termíny existují, je třeba je významově odlišit, a takové odlišení musí mít své filosofické důvody a musí být neseno jistým záměrem (eventuelně směřováním). Dobré je v takových případech se více nebo méně opírat o významové (etymologické) kořeny příslušného slova. Termín „realita“ souvisí se slovem „res“, tj. „věc“. To nám mnoho nepomůže, pokud nepůjdeme dále k termínu „věc“ a k nezbytnému dalšímu významovému odlišení (může jít třeba jen o „záležitost“, třeba v právním smyslu, někdy dokonce ve smyslu „poslání“ – např. když Patočka dá přímo do titulu slova „spisovatel a jeho věc“ –, ale může to znamenat také poukaz k tomu, že jde o „pouhou věc“, a to v protívě třeba k osobě, apod.). Budeme-li tedy „věc“ („res“) chápat jako pouhý „objekt“ („předmět“, jsoucno redukované na předmětnost), pak začne být zřejmé, že každá pouhá „věc“ je jen něčím myšleným (konstruovaným), a že tedy není „skutečností“. A to proto, že slovo „skutečnost“ je svým významem neodlučitelně spjato se „skutky“ a „uskutečňováním“, a něčeho takového žádná pouhá „věc“ není schopna. Skutky a uskutečňování jsou možné jen jako výkony nějakých subjektů, a subjekt chápeme (na rozdíl od starověku a středověku, ostatně i dlouhé části novověku) jako „non-objekt“.

(Písek, 080717–3.)